

Konzertmeister
Irina Nikotina

BSO

BILKENT SENFONİ
ORKESTRASI

**Amadeus
Guitar
Duo**

Gracioso

**Mathieu
Herzog**
şef
conductor

8 Aralık December **2018**

Cumartesi Saturday, **20.00**

Bilkent Konser Salonu | Concert Hall

Değerli Dinleyicilerimiz,

Gittikçe artan sayılarla yeni dinleyicilerimizin aramıza katılmasından mutluluk ve gurur duyuyoruz. İzleyicilerimizin beğenilerini içten alkışlarıyla sergilemeleri, bizler için paha biçilmez bir destek.

Konserlerimizde ses ve görüntü kaydı yapılmaktadır. Seslendirilen eserlerin bazıları birkaç bölümden oluşmaktadır. Eserin tümü bittikten sonra alkışlamanız bizlere kolaylık sağlayacaktır. Aynı nedenle konser esnasında cep telefonlarınızı tamamen kapatmanızı ve flaşla fotoğraf çekmemenizi rica ederiz.

Dear Listeners,

We are happy and proud to perform to a growing audience. The applause we receive from the audience is an invaluable expression of appreciation.

All our concerts are audio-visually recorded. Some of the works performed by the artists are composed of several parts. It would be highly convenient, if the listeners hold their applause until the end of the work. For the same reason, we kindly ask our listeners to turn off their cell phones and not to take any photographs with flash during the concert.

Program

M. Ravel

Alborada del gracioso

J. Rodrigo

Concierto Madrigal

1. Fanfare
2. Madrigal
3. Entrada
7. Fandango
9. Zapateado
10. Caccia a la espanola

ara interval

P.I. Tchaikovsky

Manfred Symphony, Op.58

1. Lento lugubre
2. Vivace con spirito
3. Pastorale. Andante con moto
4. Allegro con fuoco

Zorunlu durumlarda program değişikliği yapılabilir.

Programs may be subject to changes due to reasons beyond our control.

Mathieu Herzog şef conductor

Şef, viyola sanatçısı ve besteci Mathieu Herzog, çok yönlü bir müzisyen ve Quatuor Ébène'nin kurucu üyesi. Bugüne kadar binin üzerinde konserde yer alan Herzog'un sayısız başarıları arasında Concours International de Bordeaux ve Münih ARD Yarışmasında kazandığı ödüller yer alıyor.

Londra'da Wigmore Hall, Amsterdam'da Concertgebouw, Viyana'da Musikverein, Paris'te Théâtre des Champs-Élysées ve New York'ta Carnegie Hall'de sahneye çıkan Mathieu Herzog, Warner Classics, EMI ve Barclay etiketleriyle tüm dünyada eleştirmenlerin beğenisini kazanan albümler çıkardı.

Biriktirdiği deneyimlerin yanı sıra, Mitsuko Uchida, György Kurtág ve Menahem Pressler gibi sanatçılarla sanatını geliştiren Mathieu Herzog, 2014'te kariyerine şef olarak devam etme kararı aldı. Bu kararın hemen ardından birlikte çalışmaya başladığı Semyon Bychkov, Herzog'dan asistanı olmasını istedi.

Bu kariyer değişikliğinin başından itibaren Herzog, büyük bir ilerleme gösterdi. Kurduğu Ensemble Appassionato ile 2008'de Fransa ve Avrupa'nın diğer yerlerinde kırk beşin üzerinde konser verdi. Orkestrasıyla birlikte, Sony, Warner, Universal ve Naïve etiketleriyle çıkan albümler yaptı.

Orchestre de l'Opéra de Nancy, Britten-Pears Orkestrası, New Japan Philharmonic ve Royal Philharmonic Orchestra'yı yöneten Mathieu Herzog, 2019'da Çek Filarmoni Orkestrasıyla ilk kez sahneye çıkacak.

Aynı zamanda başarılı bir aranjör olan Herzog, hem Philippe Jaroussky ve Natalie Dessay gibi klasik müzisyenler hem de caz şarkıcısı Stacey Kent ve pop şarkıcısı Luz Casal gibi sanatçılar için düzenlemeler yapıyor.

Edebiyat ve tarihe ilgi duyan Herzog şu anda Georges Bizet'nin yaşamını anlatan bir operanın librettosunu yazıyor.

Mathieu Herzog is an all-round musician, conductor, violist, composer and orchestrator, and was a founder member of the Quatuor Ébène. To date he has more than one thousand concerts to his credit, and countless other distinctions, including that of prizewinner of the Concours International de Bordeaux and the ARD Competition in Munich.

He has performed in some of the most prestigious venues in the world, including Wigmore Hall in London, the Amsterdam Concertgebouw, the Vienna Musikverein, the Théâtre des Champs-Élysées in Paris and Carnegie Hall in New York, and has made numerous recordings with such labels as Warner Classics, EMI and Barclay, all acclaimed by critics worldwide.

With this extensive experience to his credit, and having honed his art with such musicians as Mitsuko Uchida, György Kurtág and Menahem Pressler, Mathieu Herzog decided in 2014 to devote himself to conducting. He immediately began working alongside Semyon Bychkov, who asked him to become his assistant.

Right from the start of this career shift, Mathieu Herzog progressed by leaps and bounds. He founded the Ensemble Appassionato, which gave more than forty-five concerts in France and Europe in 2018. He and his orchestra have recorded several albums for a variety of labels (Sony, Warner, Universal, Naïve).

He has also conducted the Orchestre de l'Opéra de Nancy, the Britten-Pears Orchestra, the New Japan Philharmonic and the Royal Philharmonic Orchestra. In 2019, he makes his debut with the Czech Philharmonic Orchestra.

Mathieu Herzog is also an accomplished arranger, both for classical musicians like Philippe Jaroussky and Natalie Dessay and for the jazz singer Stacey Kent and pop singer Luz Casal.

He has a passion for literature and history, and is currently writing the libretto for an opera on the life of Georges Bizet.

Amadeus Guitar Duo

Uluslararası alanda en iyi gitar ikilileri arasında anılan Amadeus, tüm dünyada övgü topluyor. Kanadalı Dale Kavanagh ve Alman Thomas Kirchoff, Amadeus Gitar İkilisini 1991'de kurdular. Yılda yetmişin üzerinde konser veren ikilinin başarısının sırrı, her iki sanatçının da kendini tamamen enstrümanına adanmış olması. Bu nedenle de kendilerini bir gitar ikilisi olarak sınırlamadan, çalışmalarını gitar ve orkestra repertuarı üzerinde yoğunlaştırdılar. Onların çabaları sayesinde bu tür, yeniden gün yüzüne çıktı. Yüzün üzerinde kentte sergiledikleri "Spanish Night" resitallerinde, gitar ve orkestra yapıtlarının iki ustası sayılan Joaquin Rodrigo ile dünyaca

nl panflt sanatçısı Gheorghe Zamfir'in bir, iki ve dört gitar için yazdığı konçertolar yer alıyor.

Amadeus Gitar İkilisi, Avrupa, Orta, Güney ve Kuzey Amerika ve Asya'da yetmiŐi aŐkın ülkede 1.400'n üzerinde konser verdi. CoŐkulu tavırları, usta performansları, duyarlı yaratıcılıkları ve gitarlarının sıcak ve sürükleyici sesiyle ikili, her zaman dinleyicilerin iyi zaman geçirmesini sağlamayı baŐarıyor. İkili, Prag, Mainz ve Mannheim Oda Orkestraları, Münih Senfoni, Lahey Devlet Filarmoni, Uluslararası Filarmoni, Gotha-Suhl Thuringian Filarmoni, Macar Filarmoni, Capella Cracoviensis, Ankara'da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Güney Westphalian Filarmoniyle düzenli olarak sahneye çıkıyor.

Dale Kavanagh ve Thomas Kirchoff, BBC, ZDF, CBC, WDR, BR, TRT gibi çeŐitli radyo ve televizyonlarda çok sayıda prodüksiyonda yer aldı. İkilinin NAXOS International, Haenssler-Classic gibi etiketlerle çıkan 17 albümü, Amadeus'un müzik kalitesini ortaya koyuyor. İki sanatçının heyecan dolu çalıŐmaları ve esinleyici performans tarzları, gitar repertuarını özellikle orkestra eŐlikli yapıtlarla önemli ölçüde geniŐletmelerine olanak tanıyor. Harald Genzmer, Gheorghe Zamfir, Roland Dyens, Jaime Zenamon, Christian Jost, Carlo Domeniconi, Gerald Garcia, Martin Herchenrder gibi ünlü bestecilerin, Amadeus için yazdıkları konçertolar bulunuyor. Ayrıca Stephen Dodgson, Harald Genzmer, Jaime M. Zenamon ve Christian Jost da grup için iki gitar yapıtları bestelediler. Bu yapıtların hepsi Mainz'de Schott's, Berlin'de Edition Margaux, Frankfurt'ta Edition Peters ve Essen'de Verlag Hubertus Nogatz tarafından yayımlandı.

Amadeus Gitar İkilisininin 1992'de Iserlohn'da kurduğu Uluslararası Gitar Sempozyumu, günümüzde Avrupa'da kendi türündeki en ünlü festivallerden biri olma özelliğini koruyor. Elli ülkeden 300' aŐkın katılımcının yer aldığı sempozyumda dünyaca ünlü yıldızlar sahne alıyor, ustalık sınıfları, konuŐmalar, sergiler ve pek çok etkinlik düzenleniyor.

Amadeus Gitar İkilisi, 25. kuruluş yıldönümünü 2016-17 sezonunda kutladı. 2018-19 sezonunda ABD, Kanada, Güney Kore, in, Tayland, İngiltere, İtalya, Avusturya, Liechtenstein, İsviçre, Litvanya, Romanya, Macaristan ve Polonya'da sahneye çıkacaklar. Dale Kavanagh ve Thomas Kirchoff 2003'ten bu yana Detmold Musikhochschule'de yeni kurulan gitar sınıfında ders veriyor. İkili Almanya'da Aabergen'de Toni Mueller ve Dennis Tolz tarafından yapılan gitarlarında yalnızca D'addario tellerini kullanıyor.

They are counted among the top-class international guitar duos, receiving enthusiastic reviews from all over the world. Canadian Dale Kavanagh and her German partner Thomas Kirchhoff have made up the Amadeus Guitar Duo since 1991. The secret of their success, regularly documented by more than 70 concerts per year, is the complete devotion of the two artists to their instrument. Hence, they did not limit themselves to playing as a duo, but began to concentrate on the repertoire for guitar and orchestra. Thanks to their commitment, this genre was soon able to emerge from its niche. In more than 100 cities, they played their "Spanish Night" recital, featuring concertos for one, two and four guitars and orchestra by Joaquin Rodrigo and the world-famous panpipe player Gheorghe Zamfir and they are considered as the specialists for works for guitars and orchestra.

The Amadeus Guitar Duo has so far appeared in more than 1.400 concerts in some 70 countries in Europe, Central, South and North America, and Asia. The duo has always been able to delight its audience with its exuberant temperament, virtuoso performance, sensitive creative power and a warm and carrying guitar tone. They regularly play together with the Prague, Mainz and Mannheim Chamber Orchestras, the Munich Symphony Orchestra, the Halle Philharmonic State Orchestra, the International Philharmonie, the Gotha-Suhl Thuringian Philharmonic, the Philharmonia Hungarica, the Capella Cracoviensis, the Ankara Presidential Orchestra and the South Westphalian Philharmonic.

Dale Kavanagh and Thomas Kirchhoff have recorded a large number of productions for radio and television (BBC, ZDF, CBC, WDR, BR, TRT, etc.). They have also recorded 17 CDs (NAXOS International, Haenssler-Classic), which document the high quality of the Amadeus Guitar Duo. The two artists' stirring commitment and inspiring style of playing have enabled them to considerably broaden the repertoire for guitar, especially for guitar and orchestra. Such renowned composers as Harald Genzmer, Gheorghe Zamfir, Roland Dyens, Jaime Zenamon, Christian Jost, Carlo Domeniconi, Gerald Garcia, Martin Herchenröder have written orchestral concertos for them. Stephen Dodgson, Harald Genzmer, Jaime M. Zenamon and Christian Jost have dedicated compositions for two guitars to them. All works have been published by Schott's, Mainz, Edition Margaux, Berlin, Edition Peters, Frankfurt, and Verlag Hubertus Nogatz, Essen.

In 1992 they founded the International Guitar Symposium in Iserlohn, which is today one of the most important festivals of its kind in Europe, with more than 300 participants from more than 50 countries, concerts featuring world-famous stars, master courses, lectures, exhibitions and many other activities.

They celebrated their 25th anniversary as the Amadeus Guitar Duo in the season 2016-17. In the season 2018-19, these successful musicians have been invited to tour the U.S.A., Canada, South Korea, China, Thailand, England, Italy, Austria, Liechtenstein, Switzerland, Lithuania, Romania, Hungary and Poland. Today, Dale Kavanagh and Thomas Kirchoff live with their daughter Melissa-Rachel in Germany, and both are professors who have been teaching at the newly launched guitar class of the Detmold Musikhochschule since 2003 (www.hfm-detmold.de). The Amadeus Guitar Duo play exclusively D'Addario strings on guitars made in Germany by Toni Mueller, Aarbergen and Dennis Tolz, Berlin.

Maurice RAVEL (1875-1937)

Alborada del gracioso

1904-05 yılları arasında Maurice Ravel, yaylı drtlsn henz bitirmeden, *Miroirs* (Aynalar ya da Yansımalar) adlı, *Noctuelles* (Gece Kelebeği), *Oiseaux tristes* (zgn Kuşlar), *La valle des cloches* (Saatlerin Vadisi) gibi çağrışımıcı başlıklara sahip piyano için beş parçadan oluşan bir set bestelemiştir. Bu yapıt, Ravel'in piyano müziği bestecisi olarak, 1901 yılında *Jeux d'eau* adlı eserinde olgunlaşmaya başlayan gelişimini gösterir. şüphesiz, piyanonun geniş imkanlarını rahatlıkla ortaya serebilen Ravel'in piyano yazımının temel ilham kaynakları, Franz Liszt gibi 19. yüzyılın büyük virtzzlerinin gösterişli, virtzk stilleri ve piyano tekniğinde kat edilen geniş çaplı ilerlemelerdir. Ancak Ravel piyano yazımında yetkin olduğu kadar, orkestrasyonun inceliklerine de derinden hakim bir bestecidir. Ravel'in orkestral yapıtlarının birçoğu, aslen piyano için yazdığı eserlerin orkestral dile uyarlamalarıdır.

Yansımalar'ın dördüncü bölümü olan *Alborada del gracioso*, bestecinin İşpanyol temalı ilk ve tek yapıtı değildir (*Bolro*, *Rapsodie espagnole*, *Habañera* ve *L'heure espagnole* bestecinin diğer "İşpanyol" eserlerinden birkaçıdır).

İspanyol teması bu dönemde Fransız besteciler arasında yaygın bir konu haline gelmiştir. Ravel'in diğer bestecilere göre bu konuyu daha çok içselleştirmiş olduğu, bu temayı egzotizm ekseninden çıkarttığı yaygın bir kanıdır. Bunda annesinin Bask'lı olmasının payı olabileceği düşünülür.

Alborada del gracioso, gitarın eşliğini taklit eden yaylıların pizzicato sesleri ile başlar ve hemen akabinde obua ve klarnetin teması duyulur (bu açılışın İspanyol ritimleri hemen göze çarpar). Ani büyük bir ses patlaması, bu görece neşeli ancak statik kısmı böler ve zengin efektlerin ve bol kontrastların eşliğinde tema tekrar edilir. Bu enerjik ve dışa dönük atmosferin ardından keskin bir akorla eserin orta kısmına geçilir ve fagotun eşliksiz, lirik teması duyulur. Ravel'in açılış temposuna aşamalı olarak geri dönüşü zarif bir şekilde gerçekleştirilir: Müzik başlangıç nabzına geri dönerken, orta bölümün 3/4'lük ölçüsü, açılış bölümünün 6/8'liğine karışır. Başlangıç kısmının değişime uğramış bir tekrarı ile, eserin üç kısımlı (ternary) formu tamamlanır.

From 1904 to 1905, before finishing his string quartet, Maurice Ravel composed *Miroirs* (Mirrors), a set of five piano pieces, each with associative headings like *Noctuelles* (Night-moths), *Oiseaux tristes* (Sad birds), and *La vallée des cloches* (Valley of the clocks). The work demonstrates the development of Ravel's piano music, which started to mature with his *Jeux d'eau* in 1901. Without doubt, the major sources of inspiration in the piano compositions of Ravel, who was able to reveal the wide possibilities offered by the piano, included the glamorous and virtuosic styles of the 19th century virtuosi like Franz Liszt and the remarkable advances made in piano technique. However, besides being competent in piano writing, the composer was also quite knowledgeable about the finesses of the orchestration. Ravel's orchestral works are, in fact, adaptations of works originally written for the piano to orchestral language.

The fourth movement of *Mirrors*, *Alborada del gracioso* is not the composer's first and only work on a Spanish theme (*Boléro*, *Rapsodie espagnole*, *Habañera* and *L'heure espagnole* are just a few of other Spanish works of the composer). In the period, the Spanish theme had become popular among French composers. However, it is widely believed that Ravel internalized the theme much more than others, and stripped it off its exotic character. This is

generally attributed to his mother's being from the Basque region.

Alborada del gracioso starts with the pizzicato of strings copying the guitar accompaniment. This is followed immediately by the theme of the oboe and clarinet (the Spanish rhythms of the opening are recognized promptly.) A sudden explosion of sound rips through the relatively jolly, but static part, and the theme is repeated with rich effects and abundant contrasts. After this energetic and outgoing atmosphere, a sharp chord marks the transition to the middle movement, where the lyrical theme of the bassoon without accompaniment is heard. Ravel's gradual return to the opening tempo is graceful: as the music resumes its opening beat, the $\frac{3}{4}$ measure of the middle movement is blended with the $\frac{6}{8}$ measure of the beginning. The ternary form of the work is completed through a transformed repetition of the initial part.

Aylin Yılmaz

Joaquin RODRIGO (1901-1999)

Concierto Madrigal

Joaquin Rodrigo, Falla'dan sonraki kuşağın, özellikle 1970'li yıllarda, tüm dünyada önemli bir saygınlık ve popülerlik kazanan İspanyol bestecidir. Üç yaşından itibaren kör olan sanatçı müzik eğitimine küçük yaşlarda Valensiya'da Francisco Antich'den aldığı derslerle başlamıştır. 1920'li yıllarda - 1927 yılında İspanyol şair Luis de Gongora'nın üç yüzüncü ölüm yıldönümü anma törenlerinde bir araya gelen - 27 Kuşağı isimli bir gruba yakın durmuştur. Falla'nın hem ulusalcı hem de Fransız izlenimciliğini merkeze alan anlayışını takip eden bu grup her iki yaklaşımı da çağın, yine Fransa merkezli, en yeni fikirlerinden biri olan neo-klasisizm ile birleştirmiştir. Rodrigo, neo-klasik yaklaşımın bir gereği olarak tüm yaşantısı boyunca besteciliğin yanı sıra müzikoloji çalışmalarına da büyük ağırlık vermiştir. Sanatçı 1927 yılında *Ecole Normale'de Dukas*'ın öğrencisi olarak eğitim görmek üzere Paris'e yerleşir. İspanyol iç savaşı boyunca çalışmalarına Almanya ve Fransa'da devam eder. Savaşın bittiği 1939 yılında Madrid'e döner. En önemli eserlerini bu tarihten itibaren başlayan ve 36 yıl süren Franco'nun faşist diktatörlüğü döneminde yazmış ve bu dönemde İspanya'nın uluslararası alanda en bilinen bestecisi olmuştur.

Rodrigo'nun en çok bilinen eseri hiç şüphesiz ilk seslendirilmesi 1940 yılında yapılan gitar konçertosu *Concierto de Aranjuez*'dir. Bu eser tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, bestecinin 1953 ve 1972 yıllarında verdiği konserlerin ardından önemli bir popülerlik kazanmıştır.

Bu konserde dinleyeceğiniz *Concierto Madrigal* isimli eser, 1966 yılında Alexandre Lagoya ve Ida Presti'nin gitar duoları için yazılmış ancak eserin 30 Temmuz 1967 yılında Los Angeles'de gerçekleştirilen prömiyerinde solist olarak Angel ve Pepe Romero sahne almıştır. Eser on bölümden oluşur ve giriş bölümünü takip eden bölümlerinde *O felici occhi miei* (benim mutlu gözlerim) isimli Rönesans madrigalinin temaları kullanılır.

Bunun yanı sıra giriş bölümünde müzik tarihinin ilk operalarından biri olan Claudio Monteverdi'nin *L'Orfeo* ve diğer bazı eserlerinin uvertürü olarak kullandığı *Tocatta*'nın alıntılanmış olması dikkat çekicidir. Eserde Rönesans müzik ve danslarına olan referanslar ile halk müziği çağrışımları bir arada kullanılır. Rodrigo Rönesans/erken Barok dönemleri ile halk müziklerine olan sevgisini bu eserde yalın, dolaysız ancak ustalıkla bir biçimde aktarmıştır. Bu sebepten ötürü orkestra eşliği sade ve gitarlara destek olacak biçimde tasarlanmıştır.

Joaquin Rodrigo, a composer of the generation succeeding Falla, achieved considerable prestige and popularity around the world, especially in 1970s. Blind from age three, the composer started studying music at an early age with Francisco Antich in Valencia. In 1920s, he associated himself with the Generation of '27, a group formed during the commemoration ceremonies held on the tercentenary of the death of Spanish poet Luis de Gongora in 1927. The group following Falla's understanding, which is both nationalistic and centered on French impressionism, combined this understanding with one of the most novel ideas of the time, neo-classicism, which was again associated with France. As a requirement of the neo-classical approach, Rodrigo focused heavily on musicology, besides composition, throughout his life. In 1927, the artist settled in Paris to study with Dukas at Ecole Normale. He continued his studies in Germany and France during the Civil War. After the war ended in 1939, he returned to Madrid. He wrote his most important works during the fascist dictatorship of Franco, which started in the same year and

lasted for 36 years. In this period, Rodrigo became the best-known Spanish composer in the international arena.

Rodrigo's most widely acclaimed work is, without doubt, his guitar concerto *Concierto de Aranjuez*, premiered in 1940. The work achieved great popularity in Turkey, as elsewhere in the world, after the composer's 1953 and 1972 concerts.

The work to be performed in this concert, *Concierto Madrigal*, was written for the guitar duo of Alexander Lagoya and Ida Presti in 1966, but its premiere held in Los Angeles on July 30, 1967 featured Angel and Pepe Romero as soloists. The work is composed of ten movements and the movements following the opening use the themes of the Renaissance madrigal titled *O felici occhi miei* (My Happy Eyes).

It is also interesting that the opening movement includes quotations from Claudio Monteverdi's *L'Orfeo*, one of the first operas of music history, and *Tocatta*, which Rodrigo used as the overture in a number of other works. The work includes references to both Renaissance music and dances and associations of folk music. Rodrigo conveyed his love for Renaissance/early Baroque periods and folk music in a simple and indirect, but masterful way. That is why the orchestral accompaniment was designed without any elaboration, only to support the guitars.

Dr. Onur Türkmen

Piotr Ilyich TCHAIKOVSKY (1840-1893)

Manfred Senfonisi, Si minör, Op.58

Manfred Symphony in B minor, Op.58

Anglo-İskoç şair Lord Byron'un dramatik şiiri *Manfred*'in üzerine – daha doğrusu, buradaki kurguyu baz alarak – bir senfoni yazmak Tchaikovsky'nin fikri değildir. Byron'un kahramanının – Romantik “aykırı” tiplemesinin (outsider) ta kendisi – programatik bir orkestra müziği için uygun bir konu olacağını öne süren ve Tchaikovsky'e bu projenin peşinden gitmesi için ısrar eden, dönemin önde gelen bestecisi Mily Balakirev'dir. Balakirev, müzikte Rus milliyetçiliğini savunan ve meslektaşlarının milliyetçi duyarlılıklarını mobilize edebilen etkili bir figür olmanın yanı sıra baskıcı karakteriyle de bilinir. Balakirev, çok da seyrek olmayan sıklıkta, etrafındaki bestecilere eser projeleri tahsis eder ve onlara bu projelerle ilgili nasıl

ilerlemeleri gerektiğine dair detaylarda koçluk yapmaktan da geri durmaz. (Tchaikovsky'nin *Romeo ve Juliet*'i, örneğin, oluşumunda Balakirev'in prezansının belirgin olduğu işlerinden biridir.)

Ancak Tchaikovsky, Manfred projesi için Balakirev'in ilk aklına gelen besteci değildir. Rusya'ya yaptığı son ziyaretinde verdiği bir konserde, "program müziği"nin öncülerinden Hector Berlioz, ikinci bölümü başka bir Byron şiirine dayanan *Harold in Italy*'i yönetir. Şiirin (*Childe Harold's Pilgrimage*) orkestral adaptasyonuna hayran kalan Balakirev, Berlioz'a yazdığı bir mektubunda, besteciye Manfred konusunu işlemesi için ısrar eder ve bunun için bir taslak bile yollar. Aslında taslağı, müziği Balakirev'in kendisinin bestelemesi umuduyla hazırlayan eleştirmen Vladimir Stasov'dur. Ancak ne o dönemde yaratısal bir kriz geçiren ve müzik bestelemeyi bırakan Balakirev, ne de sağlığı kötüleşmekte olan Berlioz, Manfred konusunu ele almakta isteklidir.

Başta kendisi de projeye yanaşmak istemeyen Tchaikovsky (bunun en büyük nedeni, bestecinin program müziğine karşı beslediği şüpheler olmalıdır), şiiri bir süre çalıştıktan sonra, konunun aslında kendi kişisel hikayesine çok uzak olmadığını — Balakirev'in ifadesiyle, Manfred karakterinin kendi ruh haliyle uyumluluğunu — da farkederek, külliyatındaki en uzun (neredeyse 60 dakika) orkestral eserini yazmaya koyulur. Bu, Tchaikovsky'nin özellikle sıkıntılı ve düşünceli olduğu bir dönemdir. Yakın bir zamanda Tolstoy'un hayatın anlamını sorguladığı *İtiraflar*'ını okumuş, St. Peterburg'da, Balakirev ile ölüm ve dinin tesellilerine dair uzun sohbetler etmiştir. Tchaikovsky Manfred'te dünyadaki yerini anlamak için çabalayan ve cinsellik işkencesiyle mücadele eden kibar bir ruh görür—bu Manfred için (Byron için olduğu gibi) ensest, Tchaikovsky için bastırılmış homoseksüelliktir.

Tchaikovsky, nihayet müziği 1885 yılının Nisan ayında yazmaya başlar ve yoğun dört aylık çalışmanın ardından Eylül'de bitirir. Eylül sonunda, senfonisini bitirişini müjdelediği mektubunda Balakirev'e şunları yazar:

Elbette bu senfoninin sizi memnun edip etmeyeceğini ön göremem, ama inanın bana, hayatımda hiçbir zaman bu kadar uzun ve sıkı çalışıp, çabalarımın beni bu kadar tükettiğini hissetmedim. Senfoni, programınıza göre, dört bölüm halinde yazılmıştır. Ne kadar istemiş olsam da —beni affedin— belirttiğiniz tüm tonlara ve modülasyonlara sadık kalamadım... Elbette *Manfred* size adanmıştır.

Senfoninin birinci bölümünde, suçluluk duyguları içinde kavru lan Manfred'in Alplerde amaçsızca gezinmesi betimlenir. Anılar ve düşünceler Manfred'in peşini bırakmaz. O unutmak için yalvarır, fakat kimse ona bunu vermez. (Tchaikovsky, Berlioz'un *idée fixe* fikrinden hareketle, Manfred'i müzikal bir motifle özdeşleştirmiştir. Senfoninin açılışını yapan bu motif dört bölümün hepsinde yinelenir ve Manfred'i temsil eder). İkinci bölüm, Manfred'in şelale içinde dans eden dağ perileri vizyonunu betimler. Başlangıçta, müzik atmosferiktir—hafif ve gelip geçici. Orta kısımda, perilerin uzun soluklu melodisi duyulur, ancak Manfred'in ruh hali bunun hemen ardından geri dönülmez bir şekilde tekrar kararır. Tchaikovsky üçüncü bölümü “pastoral” olarak adlandırır—“dağ halkının basit, özgür ve huzurlu hayatı”. Bölüm yumuşak bir *siciliana* dansından canlı bir köylü dansına geçer. Ancak Manfred'in ortaya çıkışı ile bu huzur dolu kırsal sahne de yarıda kesilir.

Final bölümü, müziğin akıcılığı açısından kurgunun en çok sorun yarattığı bölümdür. Tchaikovsky bu bölümün başına şu notu yazar: “Arimanes'in yeraltı sarayı. Manfred bir *orgy* ayininin ortasında görünür. Astarte'nin hayaleti. Astarte, Manfred'in dünyadaki acılarının sona ereceğini öngörür. Manfred'in ölümü.” Müzik asi ve kontrolsüz bir ruh hali ile başlar. Bunu takip eden akış, müzikal mantıktan daha çok kurgu tarafından yönlendirilir ve Tchaikovsky'nin bunca aksiyon ve maceranın ortasına bir füğ yerleştirmesi, eserin neredeyse ilk performansından itibaren sorgulanmıştır. Nihayet, Manfred'in teması bir ağırbaşlılıkla tekrar belirir ve yakınlaşan trajediyi haberdar eder. Astarte'nin arpın puslu glissandoları eşliğindeki müziği, kaybolmaya yüz tutan tutkuyu hatırlatır. Manfred, org akorlarından oluşan büyük bir koral eşliğinde ölür ve müzik huzura ermişçesine yavaş yavaş çözülür ve sona erer.

It was not Tchaikovsky's idea to write a symphony on, or more precisely based on the plot of, *Manfred*, the dramatic poem of the Anglo-Scottish poet Lord Byron. The leading composer of the time Mily Balakirev suggested that the Byronic hero – the exact Romantic outsider – would be well-suited for the music of a programmatic opera, and insisted on Tchaikovsky's carrying out the project. In addition to being an influential figure supporting Russian nationalism in music and having the power to mobilize the nationalistic sentiments of his colleagues, Balakirev was also known for his forceful character. More often than

not, Balakirev allocated working projects to the composers around him and did not hesitate about mentoring them on the details of how to proceed with these projects (For instance, Tchaikovsky's *Romeo and Juliet* is one such work where the presence of Balakirev is strong.)

However, Tchaikovsky was not the first composer whom Balakirev considered for the Manfred project. In a concert he gave during his last visit to Russia, Hector Berlioz, one of the pioneers of "programmatic music", conducted *Harold in Italy*, the second movement of which was based on another one of Byron's poems. Impressed by the orchestral adaptation of the poem (*Childe Harold's Pilgrimage*), Balakirev wrote to Berlioz, urging him to use the theme of Manfred and even sent him a draft project. The draft was, in fact, prepared by the critic Vladimir Stasov, who hoped that Balakirev himself would compose the music. However, neither Balakirev who was going through a creative crisis and had abandoned composing, nor Berlioz who was suffering from ill health was willing to take up the Manfred theme.

Although Tchaikovsky was also reluctant to be involved in the project at first (the major reason must be composer's doubts about programmatic music), he realized, after spending some time studying the poem, that the theme was not a remote one – and was in fact consistent with his state of mind, as Balakirev noted – and started writing his longest orchestral work (lasting almost 60 minutes). This is a period when Tchaikovsky was particularly upset and anxious. Recently, he had read Tolstoy's *A Confession*, where the writer questioned the meaning of life, and had long conversations about death and religious consolations with Balakirev in St. Petersburg. In Manfred, Tchaikovsky saw a fine soul who struggled to find his place in the world and was tormented by sexuality – this meant incest for *Manfred* (as well as for Byron), and suppressed homosexuality for Tchaikovsky.

Ultimately, in the April of 1885, Tchaikovsky started writing the music and finished the work in September, after four months of intense effort. In his letter to Balakirev, written in late September, he heralded the completion of his symphony:

Of course, I have no way of foreseeing whether or not I shall satisfy you with this symphony, but believe me: never in my life have I made such an effort and so exhausted myself with work. The symphony is written in accordance

with your programme, in four movements. But I ask your forgiveness—I have not been able to keep to the keys and modulations you proposed, even though I wanted to do so. *Manfred*, naturally, is dedicated to you.

The first movement of the symphony describes how Manfred, consumed with guilt, wanders the Alps. Memories and thoughts keep haunting him. He begs for forgiveness, but cannot get it. (Based on Berlioz's *idée fixe*, Tchaikovsky associated Manfred with a musical motif. This motif opening the symphony is repeated in all four movements and represents Manfred.) The second movement depicts Manfred's vision of Alpine fairies dancing in the waterfall. At first, the music is atmospheric – that is, light and transient. In the middle, the long-lasting melody of fairies is heard, but after that Manfred's mood darkens again, irreversibly. Tchaikovsky calls the third movement pastoral – “simple, free and peaceful life of the villagers”. The movement passes from a soft *siciliana* dance to a lively dance of villagers. However, Manfred's appearance interrupts this peaceful pastoral scene in the middle.

The finale is the movement where the structure poses the greatest problem to the musical flow. At the beginning of the movement, Tchaikovsky writes: “The subterranean palace of Arimanes. An infernal orgy. Appearance of Manfred in the middle of the bacchanal. The shade of Astarte. Astarte foresees that Manfred's suffering on earth will come to an end. Death of Manfred.” The music starts in a wild and unbridled mood. The following flow is guided more by the program, than by musical logic, and placement of a fugue in the midst of so much action and adventure by Tchaikovsky has been questioned since the first performance of the work. In the end, Manfred's theme reappears modestly, and Astarte's music accompanied by the misty glissandi of the harp reminds the waning passion. Manfred dies in the accompaniment of a final chorale colored by organ tones and, as if finding peace, the music gradually dissolves and ends.

Aylin Yılmaz

---

bilet.bilkent.edu.tr Gişe | Ticket Office: (312) 290 1775
www.bso.bilkent.edu.tr bso@bilkent.edu.tr

Bilkent Üniversitesi

Bilkent Üniversitesi kültür ve sanat faaliyetidir. | Cultural and artistic activity of Bilkent University.

Bilkent Senfoni Orkestrası

Bilkent Symphony Orchestra

1. Keman | 1st Violin

Irina Nikotina, konzertmeister asst.

Bahar Kutay

Suzana Bezhani

Refik Zamanalioğlu

Adilhoca Aziz

Vseslava Öztürk

Süreyya Defne

Eda Delikçi

Davut Aliyev

Elena Postnova

Arif Möhsünoğlu

Özgür İnce *

2. Keman | 2nd Violin

Feruz Abdullayeva, grup şefi | principal

Elena Rihsi

Marina Agapova

Adelya Ateşoğlu

Nil Cetiz

İskender Okeev

Seyran Ahundzade

Ç.Umut Bilgenoğlu *

Hazal Dönmezer *

Viyola | Viola

Cavid Cafer, grup şefi | principal

Elena Gnezdilova

Sema Hakioglu

Uluğbek Rihsi

Ece Akyol

Svetlana Simolin

Elif Onay

Günsu Semra Erdem *

Kürşat Ağlaç *

Viyolonsel | Violoncello

Hayreddin Hoca, grup şefi | principal

Serdar Rasul

Artur Rahmatulla

Adil Babacan

Yiğit Ülgen

Verda Çavuşoğlu

Salim Gayıblı

Kontrbas | Double Bass

Sergey Margulis, grup şefi | principal

Dritan Gani

Zurab Tsitsuashvili

Burak Noyan

Şalva Gagua

Özgür Uluçınar *

Flüt | Flute

Albena Sezer, grup şefi | principal

Zita Zempleni

Ebru Aykal

Obua | Oboe

Selçuk Akyol, grup şefi | principal

Violetta Lupu

Gülcesu Sönmez *

Klarnet | Clarinet

Selen Özyıldırım

Miho Murakami *

Leonid Volkov

Fagot | Bassoon

Ozan Evruk, grup şefi | principal

Ezgi Tandoğan Onat

Sefa Erşahin *

Korno | Horn

Hasan Erim Hacat

Güloya Altay

Tayfun Avcıoğlu *

Ezgi Gizem Kıdır *

Trompet | Trumpet

Julian Lupu, grup şefi | principal

Krasimir Konyarov

Onurcan Çağatay *

Renato Lupu *

Trombon | Trombone

Cem Güngör, grup şefi | principal

Mehmet Ali Baydar

Aleksey Medvedev

Tuba

Noriyoshi Murakami

Vurmalı Çalgılar | Percussion

Aydın Mecid, grup şefi | principal

Alper Özgüzel *

Ali Can Öztan *

Elman Mecid *

Berk Şençolaklar *

İrem Dekeli *

Arp | Harp

Merve Kocabeyler *

Yonca Atar *

Org

Rustam Rahmedov *

* Misafir Sanatçı | Guest Artist